

vým místem*): „Kdo mně dá spočinouti v Tobě? Kdo mně dá, abys zavítal do mého srdce a opojil je tak, abych svých hříchů zapomněl a objal jenom Tebe, své jediné dobro? Čím jsi mně Ty? Ó, slituj se, abych to mohl vysloviti! Čím jsem Tobě já, že mně velíš, abych Tě miloval, a hroziš mně svým hněvem a strašlivou bídou, neučiním-li toho? Zda, to již není svrchovaná bída, nemiluji-li Tebe? Běda mně! Ó zjev mně přece, pro své smilování, Pane Bože můj, čím jsi mně? Rci duši mé: Spása tvá jsem já! Řekni to tak, abych slyšel! Hle, ucho srdce mého poslouchá! Otevři je, Pane, a rci duši mé: Spása tvá jsem já! Po-
běžím za tímto Tvým hlasem a tak Tebe dostihnu. Neskrývej přede mnou tváře své: Chci zemřít, abych věčně žil a Tebe viděl tváří v tváří!“

V. Kloubek:

ČLENSTVÍ V CÍRKVI.

Podle dnešního stavu zákonodárství v republice Československé setrvává stát v těsném spojení s církvemi. Neodlučuje se od nich, nýbrž prohlašuje je za podrobené své suverenitě. Vnější život církevní závisí v první řadě na státním právu. Vůči státu je moc církevní odvozena z moci státní. Stát ovšem vykazuje církvím určité pole volné působnosti, ale to jen potud, pokud to pokládá za srovnatelné se svojí samostatností. Stát si vyhrazuje určitý vliv na ústavu a činnost církví, zejména na schvalování místních organisací a funkcionářů církve, jakož i dozor nad užíváním církevního majetku.

V době popřevratové ozývalo se mocné volání po provedení „rozluky církve od státu“. Zastánci této rozluky si však patrně vždy ani neuvědomili pravý dosah tohoto problému. Provedení úplné rozluky státu a církve znamenalo by v theorii zvláštní právní postavení náboženského zřízení ve státě, kde by organizace církve byly vyloučeny z okruhu práva státního, přestaly by býti korporacemi práva veřejného, a staly by se korporacemi soukromoprávními (tak jako spolky), sledující účely kultové. Náboženství stalo by se věcí soukromou. V praxi znamenalo by pak provedení rozluky v první řadě odnětí veškerých pravidelných státních dotací k účelům církevním, odnětí různých stavovských výhod osob stavu duchovního, pozbytí práva vyučovat náboženství na veřejných školách, provedení výhradně státní úpravy manželství atd.

Dnešní postavení církví, důsledkem jejich postavení jako ve-

*) Vyznání I, 5.

řejných osob právnických, projevuje se v různých výsadách, státním právem jim přirčených. Církevní úřady jsou veřejnými úřady, církevní moc je mocí vrchnostenskou, a stát poskytuje jejímu provedení v určitých případech svoji exekutivu. Církev obstaráváji namnoze svými funkcionáři určité výkony, příslušející původně státu (vedení matrik). Duchovní církvi jsou činnými i v jiných oborech, pro stát důležitých (péče osvětová, sociální, spoluúčast ve věcech vojenských, statistických, berních a j.). Proto podporuje stát církev jednak hmotně (různými dotacemi, subvencemi a úlevami) a propůjčuje jim zvláštní ochranu v plnění jejich úkolů.

Tímto těsným poutem, jímž navzájem jsou svázány stát i církev, jest zdůvodněn požadavek státu, aby byl správně informován o stavu té které církve, a zejména také aby měl přesnou evidenci počtu jejích příslušníků. To ovšem zase předpokládá, že jsou zde přesná ustanovení, jimiž se upravuje vstup a přestup z jednoho vyznání do druhého.

Úprava tato byla provedena zákonem ze dne 23. dubna 1925 č. 96 Sbírky zákonů a nařízení. Vlastním účelem tohoto zákona bylo odstranění územní právní disparitu v oboru vzájemných poměrů náboženských společností, a provésti hmotnou i formální unifikaci různících se předpisů, platných do té doby na území zemí historických (Čechy, Morava a Slezsko), a na území Slovenska a Podkarpatské Rusi. Až do té doby platil totiž na území našich historických zemí bývalý rakouský zákon č. 49 ex 1868 (upravený zákonem č. 277 ex 1920), na Slovensku a Podkarpatské Rusi pak zákonný článek LIII ex 1868, se změnami provedenými zákonnými články XXXII ex 1894 a XLIII ex 1895. Nový zákon č. 96 z roku 1925 recipoval zásadně liberální ustanovení starého rakouského zákona č. 49 ex 1868 (ve znění zákona č. 277 ex 1920), a rozšířil jejich platnost na celé státní území. Tím pozbyly platnosti na Slovensku a Podkarpatské Rusi strohé předpisy bývalého zákona uherského, které na příklad při vystupování z církve byly tak spletité, že přímo znemožňovaly vystoupení z církve nebo přestoupení do církve jiné.

Co se týče otázky členství v církvi, stojí citovaný zákon 96/1925 zásadně na stanovisku, že táž osoba jest buď příslušníkem určité státem uznané církve, a to jen jediné z nich, nebo že je osobou bezkonfesní. Současné členství v několika církvích nebo v církvi a ve stavu bez vyznání, zákon nepřipouští.

V zákoně mluví se o „vyznání“, nebo „náboženském vyznání“, jinde opět o „příslušnosti k církvi nebo náboženské společnosti“. Těmito výrazy rozumí zákon všude tam, kde mluví o osobách určitého „vyznání“, nebo „náboženského vyznání“, *příslušnost k určité státem uznané církvi nebo náboženské společnosti*. Rozhodujícím momentem pro příslušnost k určité církvi jsou ovšem vždy jen zevní znaky příslušnosti (narození, přihláška), nikoli vnitřní přesvědčení dotyčného člena církve. Osoby, jež nepři-

náleží k některé církvi nebo náboženské společnosti státem uznané, označují se názvem osob „bez vyznání“ (osob bez-konfesních).

Státem uznané církve jsou dnes tyto:

a) V českých zemích historických: církev římsko-katolická, církev řecko-katolická (bez organisace), českobratrská církev evangelická, německá evangelická církev v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, Jednota bratrská, augsburská církev evangelická ve vých. Slezsku a Československu, církev československá, církev pravoslavná, církev starokatolická a náboženská společnost israelitská.

b) Na Slovensku a Podkarpatské Rusi:

1. Tak zvané církve recipované, t. j. církev římsko-katolická, řecko-katolická, evangelická církev augsburského vyznání na Slovensku, reformovaná církev, náboženská společnost israelitská a unitáři (bez organisace); 2. církve zákonem uznané, t. j. církev československá, českobratrská evangelická a baptistická (bez organisace).

Jen příslušníci těchto církví a náboženských společností jsou podle zákona osobami určitého „náboženského vyznání“. Osoby nepřináležející k žádné z těchto církví (tedy i na př. příslušníci bratrské jednoty Chelčického nebo církve metodistické) jsou před státem osobami „bez vyznání“.

Vedoucí zásadou shora citovaného zákona č. 96/1925 jest důsledné provedení myšlenky svobody náboženské a svobody svědomí. Stát uznává právo všech svých občanů, aby zcela svobodně a samostatně rozhodovali o svém náboženském vyznání (scil. příslušnosti k určité církvi), a to bez ohledu k tomu, jaké stanovisko zaujímají v této otázce jednotlivé konfese. Ač tedy na příklad podle nauky církve římsko-katolické stává se jejím příslušníkem každý, kdo je platně pokřtěn, a zůstává jím až do své smrti, připouští zákon, aby za určitých podmínek nastaly třeba i účinky opačné. Stát vidí v oněch striktních ustanoveních zákona východisko z různic, jež by v praxi musily nutně nastati, neboť každá církev (náboženská společnost) je zajisté přesvědčena o správnosti svého učení, a snaží se samozřejmě o to, aby vykázala co největší počet svých příslušníků.

Právo volného rozhodování o církevní příslušnosti musil ovšem zákon připnouti na dosažení určité hranice věkové. Kdežto dříve mohl každý již po dokonaném 14. roku volně rozhodovati o svém náboženském vyznání, posunul cit. zákon tuto věkovou hranici o něco dále, a to na dokonaný rok šestnáctý. V tomto věku dá se již normálně očekávati dostatečná rozvaha při tak důležitém rozhodování. U osob do dokonaného 16. roku věku rozhodují o změnách náboženského vyznání jejich zákonní zástupci.